

SLÆGTEN POUL HANSEN ANCHER.

Af Maskinmester Kr. Kure.

Præsten i Hovby Sogn tæt ved det kendte Bispesæde Lund i Skaane Hans Povlsen (Anchersen) døde Aar 1655. Han var gift med Else Olsdatter. Fire af deres Børn bosatte sig paa Bornholm, 2 Sønner og 2 Døtre; den mest kendte af disse er Præsten for Hasle og Rutsker Menigheder Povl (Poul) Hansen Ancher, der er en af Hovedpersonerne i Bornholms Befrielse 1658.

Hans Forgænger i Embedet Præsten Jens Hansen Sode, død 13/10 1654, var ogsaa indvandret fra Skaane; en Datter af ham Karen Jensdatter Sode, født ca. 1639, blev 3die Pinsedag 1655 gift med den nye Præst i Embedet, Poul Hansen Ancher. Hun fødte ham 4 Sønner og 2 Døtre, men døde allerede 1684, og han blev 2den Gang gift med Leene Nielsdatter, Datter af Archeliemester Niels Jørgensen og Hustru Margrethe i Sandvig. I dette Ægteskab var der 1 Søn og 3 Døtre. Den 28/10 1697 lukkede Præsten Poul Ancher, der i den forløbne Tid var blevet Provst paa Bornholm, sine Øjne for sidste Gang. Hans Enke giftede sig igen den 5/8 1698 med By- og Herredsfoged i Hasle Eskil Nielsen, død 1706, og blev saa 3die Gang gift den 23/12 1708 med Borgerkaptajn Gregers Christensen i Aakirkeby, begravet den 25/11 1737.

Da Præsten Poul Hansen Anchers Søsken og Børn er omtalt i Jul. Bidstrup: Stamtavler over de bornholmske Familier Müller, Madvig og Sode, 1884, Side 20—23, og i »Bornholmske Samlinger XIV (1922) Side 1—47 af M. K. Zahrtmann (Præsten Povl Ancher), skal her kun tilføjes nogle supplerende Bemærkninger til disse. Om den ældste Søn, Hans Poulsen Ancher, er intet at tilføje. Den anden Søn, Jens Poulsen Ancher, har som omtalt en Søn, Povl Jensen Ancher, født ca. 1698; han bliver Borgmester i Hasle, gift med Karen Jørgensdatter Bohn, død 1725, Datter af Jørgen Hermansen Bohn og Hustru Ida

Hartwig, Baggaard i Klemensker Sogn. Den tredje Søn, Jørgen Poulsen Ancher, der var Præst i Østerlarsker, havde 4 Børn: Else Chatharina, døbt 24/4 1705, Margrethe Elisabeth, døbt 5/9 1708, Peder Kofod (Peder Koefoed Ancher) døbt 27/6 1710 og Elisabeth, døbt 4/9 1713. Den yngste af Poul Anchers Børn i dette hans 1ste Ægteskab er Key Ancher (Zahrtmann har anført ham som værende af 2det Ægteskab); han er født ca. 1669, død 1752, 83 Aar gl.; han var Kaptajn, Handelsmand, boede i Hasle, og gift med Marie Christensdatter; ved Skiftet efter ham er opført 5 Døtre, den ældste, Martha Ancher, født 15/9 1715, begravet 22/6 1774; gift 13/7 1743 med Kaptajn Mads Mortensen, døbt 25/2 1701, begravet 2/8 1773, Ejer af 21. Sg., Klippegaard i Knudsker Sogn, en Dattersøn af Hans Jensen Bidstrup paa Store Bjerregaard i Vestermarie Sogn og Hustru Kirsten Hagensdatter, der var Datter af Præsten Hagen Soneson Rønnebye og Hustru Sidsele Larsdatter i Klemensker Sogn. En anden Datter blev gift med Jørgen Sonne, der fik hendes Fædrengaard i Hasle. En tredje Datter blev gift med Key Jensen.

Af Præsten Poul Hansen Anchers 2 Døtre i første Ægteskab er den yngste Margrethe Poulsdatter Ancher og hendes Slægt ret udførligt omtalt i Stamtavlen Sode og forbigaa her, medens den ældste Søster, Ellen Poulsdatter Ancher (hun kaldes ogsaa Else efter Farmor), og hendes mange Efterkommere vil blive omtalt senere.

Af Børnene i Poul Anchers 2det Ægteskab, som var 1 Søn og 3 Døtre, er Sønnen Gurrus den ældste; Skiftet efter ham er holdt den 20/2 1727; han var By- og Herredsfoged i Østre Herred, boede i Svaneke, og var vistnok 1ste Gang gift med Elisabeth Krisch (?); da der ingen Børn synes at have været i dette Ægteskab, er en nøjere Eftersøgning ikke foretaget. Han bliver 2den Gang gift med Margrethe Lisebeth Poulsdatter; i dette Ægteskab er 2 Børn, Datteren Wedela Sophie Gurrus Ancher, født ca. 1716, og Sønnen Eske Hartwig Ancher, født ca. 1718. Navnet Hartwig i Forbindelse med Moderens Efternavn bringer En uvilkaarlig i Tanker om et Slægtskab med den tidligere Herredsfoged i Svaneke Poul Hartwig, død 1679; men det synes ikke at være Tilfældet. Gurrus Anchers 3 Søstre blev alle gift. Den ældste ved Navn Maren Ancher blev gift med Poul Sørensen, den anden Søster Margrethe Ancher blev 1ste Gang gift med Claus Jørgensen, Degn i Hasle, 2den Gang med Hans Nielsen; den tredje Søster Karen Ancher blev 1ste Gang gift med Claus Nielsen, Borgmester i Hasle og Ejer af

Klingegaarden (vistnok en Gaard af dette Navn, beliggende i Hasle), og 2den Gang med Hans Poulsen.

Hermed vender jeg saa tilbage til Præsten Poul Anchers ældste Barn Ellen Poulsdatter Ancher; hun var gift to Gange, 1ste Gang med Sognepræsten i Nyker Sogn Hans Predbjørnsen Langsted, født ca. 1644, død 24/8 1687. I dette Ægteskab var 2 Børn, Sønnen Predbjørn Langsted, der blev Underrettsprokurator i Jylland, og Datteren Anna Langsted. Skiftet efter hende er holdt den 16/5 1725; efter dette har hun været gift 3 Gange; hendes første Mand hed Hendrich ?; mere staar der ikke om ham; heller ikke er der nævnt Børn i dette Ægteskab; den anden Mand hed Bendix Rottensten, Ejer af 21 Vg. Heslegaard i Østerlarsker Sogn; han havde været gift tidligere med Kirstine Andersdatter; Skiftet efter hende er holdt den 19/3 1706; heraf fremgaar, at der var 5 Børn i Ægteskabet, 3 Sønner og 2 Døtre. Med sin anden Hustru fik han 2 Sønner og 3 Døtre. Den ældste af disse Børn er Sønnen Jacob Bendixen, døbt 15/1 1708 (er ikke omtalt i Stamtavlen Sode); den næste i Rækken er Datteren Karen Bendixdatter, døbt 26/1 1710; derpaa følger Johanne Bendixdatter, døbt 11/11 1711, gift med Jørgen Jørgensen i Allinge; saa er der Sønnen Hans Præbjørn Bendixen, døbt 28/5 1713, Lieutenant, Handelsmand i Rønne, gift 19/10 1746 med Martha Cathrine Arboe, født 10/12 1718 (se Stamtavlen Sode Side 19), og den yngste i Flokken, Martha Marie Bendixdatter, døbt 23/12 1714, begravet 27/10 1778, 1ste Gang gift 20/6 1736 med Peder Monsen i Allinge, født ca. 1689, død 27/3 1766, 2den Gang gift 15/2 1768 med Jørgen Jensen Grønberg, begravet 8/7 1771, 32 Aar gl., 3dje Gang gift 27/2 1773 med Hans Hintze Bistrup, der omkom paa Søen og blev begravet 1784. Der var 7 Børn i første Ægteskab.

Bendix Jacobsen Rottensten blev begravet 19/5 1717, 71 Aar gammel, og Skiftet efter ham holdtes den 4/6 samme Aar. Anna Langsted gifter sig for tredie Gang den 21/7 1717 med Herman Clausen, muligvis en Søn fra 22 Sg. i Rutsker Sogn, og Børneflokken paa 21 Vg. forøges med 3 Sønner og 1 Datter. Og ikke nok hermed, Herman Clausen bliver anden Gang gift med Martha Hansdatter, Datter af Holzførster Hans Christensen Piil og Hustru Maren Hansdatter Koefoed, 69 Sg. Klemensker. Nu forøges Børneflokken med 8 Børn, saa det bliver efterhaanden nogle indviklede Familieforhold.

Herman Clausens ældste Barn var Datteren Else Cathrine Hermansdatter; hun er født ca. 1718, bliver gift med Jens Andersen, Skifte 20/6 1753, først boende i Østerlarsker, senere

paa 13 Vg. i Østermarie; der var 5 Børn, Anders, døbt 11/12 1740, Herman, født ca. 1744, Anne, født ca. 1746, Jørgen, født ca. 1749 og Peder, født ca. 1751.

Den ældste af Herman Clausens Sønner er Jørgen Hermansen, døbt 13/3 1720; derefter følger Bendix Hermansen, født ca. 1723, begravet 3/9 1764; han faar Fædrengaarden, 21 Vg. i Østerlarsker, bliver gift 9/6 1747 med Karen Pedersdatter (Sønnedatter af Præsten Oluf Nielsen Sonne, Østerlars-Gudhjem, gift med Maren Ancher), begravet 15/7 1763, 42 Aar gl. Der var 9 Børn; men Skiftet omtaler kun 5, 4 Sønner og 1 Datter; den ældste af disse er Sønnen Herman Bendixen, døbt 21/3 1751. Han staar omtalt i P. Blem: Stamtavle over Familien Blem 1920 Side 17 som Slægten Blems ældste navnkendte Mand og Slægtens Stamfader; — med disse Oplysninger er Familien Blems Stamfader paa Bornholm flyttet nogle Led længere tilbage, til en kendt og dygtig Personlighed —. De øvrige af Herman Clausens Børn er Jørgen Bendixen, døbt 28/1 1753, Hans Predbjørn, døbt 2/7 1756, Claus, døbt 23/8 1758 og Ane, døbt 22/6 1749. Den yngste af Børnene i Herman Clausens 1ste Ægteskab er Claus Hermansen, døbt 22/4 1725; han er Gaarddrønten og Arvingen til 21 Vg. i Østerlarsker; men han overtager 13 Vg. Hentregaard i Østermarie efter Svogeren Jens Andersen; han var gift med Karen Jørgensdatter, Datter af Jørgen Isarsen i Østermarie; der var to Sønner i Ægteskabet: Herman og Isar.

Herfra maa vi atter vende tilbage til Ellen Poulsdatter Ancher. Hendes 2den Mand, Niels Hansen, var født paa 20 Sg. Agregaard i Nyker Sogn. Faderen, Hans Nielsen, begravet 5/6 1659, 67 Aar gammel, gift med Annike Terkelsdatter, begravet 3/1 1698, 67 Aar gammel, fra 24 Sg i Nyker Sogn, synes ifølge Skiftet at have været ret velhavende. Børnene fra dette Hjem bliver Ejere af Bornholms større Gaarde. Niels Hansen blev Ejer af 37 & 38 Sg. Julegaard i Rutsker Sogn; senere flyttede han til Sandvig, hvor han døde og blev begravet 24/11 1731; af Domsprotokollerne kan man se, at han har været konstitueret Birkedommer i Hammershus Birk; han blev Fader til 5 Børn, 2 Sønner og 3 Døtre; den ældste Søn, Hans Nielsen Langsted, blev Regimentsskriver ved de fynske Dragoner, den anden Søn, Ole Nielsen Ancher, er født 1712, den ældste Datter, Karen Nielsdatter, blev gift med Mads Jørgen Jensen (Mads Jensen Grønberg), Søn af Mads Jensen Grønberg og Hustru Kirstine i Allinge, den anden Datter Else Dorthe Nielsdatter blev gift den 6/8 1724 med Wefst Jensen Schou, født

ca. 1704, Søn af Jens Wefstsen og Hustru Bolette Sørensdatter, 4 Sg. Olsker Sogn; han faar 1724 Fæstebrev paa Hammersholm, som den Gang vistnok var uden Bygninger, og køber Gaarden ved den store Auktion 1744 for 1275 Rd. En Datter af dette Ægteskab Kirstine Wefstdatter, døbt 25/2 1728, blev den 9/2 1747 gift med den kendte Smed, Vejer og Maaler samt Overformynder Hans Jespersen, døbt 7/4 1723; hun fødte ham 12 Børn, hvoraf de 6 døde som mindreaarige (se Stamtavlen Jespersen 1941 Side 15; her er kun opført de 6 Børn, der omtales i Skiftet). Som bekendt døde han som en meget velhavende Mand; men det forstaas bedre, naar man erfarer, at han i Brudegave fik den Gaard i Sandvig forærende af sin Svigerfader, som han flyttede ind i efter Brylluppet.

Som det fremgaar af disse Oplysninger, er saaledes Familien Jespersen Ætlinger af Poul Hansen Ancher. — Nu har jeg en lille Mistanke om, at Slægten Jespersen har en lille Kærlighed for de mandlige Linier; men saa vidt jeg ved, er Kvindeblod lige saa tykt og godt som — Hankønnet, og derfor bør det ikke udelades i dette Tilfælde!

En anden af Wefst Jensens Døtre, Ellen Margrethe Wefstdatter, født 1723, blev gift med Anders Hansen og kom til at bo paa Bedstefaderns Gaard, 4 Sg. Skovgaard i Olsker Sogn; en Søn, Niels Wefsten Schou, døbt 12/9 1726, blev Præst paa Sct. Croix.

Præsten Poul Hansen Ancher har saaledes en ret anelig Flok Efterkommere, der lever og færdes paa Bornholm, og hist og her møder man nogle fælles Træk blandt hans Efterkommere: hurtige i Ord og Handling, frejdige, modige »Gaa-paa Mænd«; ogsaa Foregangsmænd, hvilket kan tyde paa, at Frihedsheltens Blod endnu ruller i deres Aarer!

Medens den anden Helt fra den Tid, Jens Pedersen Kofoed, har et Epitaphium med et Billede, der skal forestille ham selv, hans 2 Hustruer og 24 Børn, hængende i Østermarie Kirke, har hans trofaste Fælle, Poul Hansen Ancher, som stod Last og Brast med ham i Farens Stund, intet synligt Mindesmærke for sin Gerning og Indsats.

I Tilslutning til anførte kan jeg meddele følgende om Poul Anchers Far og Farfar:

I Efteraaret 1939 skrev fhv. Stationsforstander C. Kragh til Malmø og anmodede Stadsarkivet om Oplysninger angaaende Præsten Poul Hansen Ancher og fik følgende Svar:

Uddrag ur S. Cavellin stifts Herdaminnen, Del 4.

Kyrkoherdar i Löderup och Hörup.

12. Poell Ancherssön uppgifwes hafwa blifwit pastor härstädes 1597. Wid presternas sammankomst 26/5. 1612. blef han wald och utnämnd till prost i häradet. I V. B. (P. W. Östrupii — Mathiæ Jani libie visitationis Seanensis på det Kongl. Bibl. i Köpenhamn), kallas han en god och lärd man. Död af bröstsjukdom i Köpenhamn 1618 eller 1619. Han efterlämnade enka och två söner, af hvilka den äldre troligen war pastor i Hofby: den yngre skickade sig wanartigt.

Efterträdaren erbjöd åt enkan ett billigt accord, som hon likwäl ej antog.

Kyrkoherdar i Hofby (Östra Hoby).

3. Hans Anchersson, som ock kallas Hans Pålsson Ancher, torde warit Søn af Pål Anchersson i Löderup. Han war enl. en grafstensinskrift pastor här 27 år og dog wid 52 års ålder 1655. I 26-årigt äktenskap med Else Olesdatter hade han 4 söner och 5 döttrar. Fyra af barnen äro begrafna i Hofby kyrka, bland hwilka en son wid namn Ola, som studerade theologi och dog 1661 wid 27 års ålder.

Stadsarkivet i Malmö.

20/11 1939.